

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

XI priores dies complectens

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1863

De Sanctis Martyribus Polyeucto, Candidiano, Philoromo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72708](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72708)

EX VARIIS. *Romanis Pontificibus ait* : Fuit autem temporibus Veri et Marci. Nam hi, etsi anno demum Christi 161, Imperium susceperunt Antonino Pio nonis Martii mortuo, tamen jam ante erant Cæsares dicti : in Fastis enim consularibus, anno Pii 16, L. Aurelius Cæsar et Sextilius Lateranus Consules leguntur.

3 Porro de Hygino pauca admodum sunt prodita literis. Liber de Romanis Pontificibus tradit natione Græcum fuisse, ex philosopho de Athenis, ejusque genealogiam non inveniri, ac deinde : Hic Clerum composuit et distribuit gradus. Hic fecit ordinationes tres per mensem Decembrem, Presbyteros 13, Diaconos 3, Episcopos per diversa loca 7, (alii 16) qui etiam sepultus est juxta corpus B. Petri in Vaticano, in Idus Januarii, et cessavit Episcopatus dies 3, Abbo, dies 2. Quod Clerum composuisse dicitur, Baronius antiquæ formæ Hierarchiæ Ecclesiasticæ, jam a temporibus Apostolorum constitutæ, aliqua ab eo addita, vel illustrata existimat : aut certe quæ Trajani et Adriani persecutionibus collapsa erant, restituta ab eo sunt. Ciaconius Cardinalium munus, non nomen, a principio Ecclesiæ viguisse docet; (neque enim unius hominis viribus tantam geri molem potuisse, nisi plures Presbyteros aliosque ministros haberet et adjuutores) horum regiones, officia, necessarios ad sustentationem proventus, titulos, ab Hygino aliisque Pontificibus, varie ordinata, distributaque.

6 Sub Hygino Romanæ urbis Episcopo, inquit Eusebius in Chronico ad annum Antonini Pii 2, Valentinus hæresiarches et Cerdo magister Marcionis Romam venerunt. Insigni zelo et industria impiorum hominum fraudes discussisse videtur Hyginus, ut congerere licet ex iis quæ S. Irenæus scribit lib. 3, cap. 4: Valentinus enim venit Romam sub Hygino, increvit vero sub Pio, et prorogavit tempus usque ad Anicetum. Cerdon autem, qui ante Marcionem, et hic sub Hygino, qui fuit octavus Episcopus, sæpe in Ec-

clesiam veniens et exomologesin faciens sic consummavit, modo quidem latenter docens, modo vero exomologesin faciens, modo vero ab aliquibus tractus in his quæ docebat male, et abstentus est a religiosorum hominum conventu. Eadem scribit Eusebius lib. 4, cap. 10. Hæc si cuncta sub Hygino facta, ut videtur asserere Irenæus, nã ille insigni fuit vigilantia, eruditione, magnitudine animi; qui versipellem illum impostorem deprehenderit, confutarit, ejecerit e fidelium cætu, nihil veritus quas concitare turbas poterat, eo præsertim tempore.

7 Quæ alia sanxisse traditur Hyginus, aliis examinanda relinquimus. Extant duæ sub ejus nomine epistolæ, quæ Magno et Camerino Coss. datæ dicuntur, altera ad Athenienses, altera ad omnes Christi fideles. Tum a Gratiano capita quædam citantur ex Hygini Decretis. Baronius certe ea quoque consulto omisit. Nec desunt quidam viri docti, qui nonnulla saltem ex iis suspecta habeant. Referuntur tom. 1 Conciliorum, a Ciaconio in Hygino, Ribadeneira in vita Hygini, Platina, Jacobo Doubletio, Petro de Natalibus lib. 2, cap. 64, Andrea du Chesne, atque aliis qui Pontificum Romanorum vitas scripsere; imo et in Breviario Pauli III auctoritate, Francisci Quignonii opera concinnato.

8 Tandem Plautio Silvano, et Sentio Augurino Coss. Antonini Pii anno 18, Christi 136, gloriosos labores martyrii triumpho terminavit Hyginus. Nam quod in omnibus Martyrologiis Martyr appellatur, id proprie accipiendum videtur, nisi quæ alia manifesta obstat ratio. Repressa quidem fortassis tunc erat, Antonini Pii edicto, persecutio, at non omnium impiorum mitigata sævitas, ut non potuerit vel alio prætextu a quopiam Judice morti addici, vel tumultu plebis ab idolorum sacrificiis concitata trucidari. Molanus in Notis ad Martyrologium Usuardi, et Onuphrius Panvinius in Addit. ad Platina, Martyris titulo honorari existimant, quia pro Christi confessione multa passus sit.

Vigilantia et zelus contra hæreticos.

Epistolæ Decreta.

Martyrium.

DE SANCTIS MARTYRIBUS AFRICANIS PHILOROMO, EUGENIO, QUINCTO, JANUARIO, SATURNINO, VINCENTIO.

XI JANUARI.

De his MS. Martyrologium S. Hieronymi : In Africa Philoromi, Eugenii, Quincti, Januarii, Saturnini, Vincentii. De Philoromo (eodemne an alio, non omnino liquet) agemus ti-

tulo sequenti. Duo Philoromi referuntur in antiquissimo Martyrologio MS. conventus Dungalensis in Hibernia, quod et Eugenii, Quincti, Januarii, Vincentii meminit; Saturnini nomen vetustate ac situ obliteratum est.

DE SANCTIS MARTYRIBUS

POLYEUCTO, CANDIDIANO, PHILOROMO.

XI JANUARI.
Horum SS. natalis.

De his vetus Martyrologium monasterii S. Martini Tornaci : Passio Sanctorum Polyucti, Candidiani, et Philoromi : qui pariter in confessione Christi perseverantes igni traditi sunt. MS. Hibernicum conventus Dungalensis et MS. Rhinowiense, itidem pervetusta, hoc ipso die Philoromum referunt. Carthusiani Coloniensis in Addit. ad Usuardum editis anno 1313 et 1321, xvi Januarii, Polyucti, Candidiani, et Philoromi Martyrum. Acta eorum damus ex codicibus antiquis MSS. bibliothecæ Marci Velservi, et monasteriorum S. Maximini Treviris et S. Bertini in civitate S. Audomari. In MS. S. Maximini Poleuctus dicitur, qui aliis Polyuctus. Tempus et locus martyrii non exprimitur.

Acta.

ACTA EX VETERIBUS MSS.

Vivunt concordis.

Si quis unanimitatem Polyucti, Candidiani etiam, et Philoromi sanctorum Martyrum contemplatus sit, non solum eos pro passionibus suis admirabitur, sed et per fidei firmitatem, atque immobilem et incon-

cussam eorum unanimitatem quam semper ad invicem servaverunt, multo magis stupescet. Ita enim convenienter atque unanimiter propter Dei verbum, et ejus fidem quam plurimum transegerunt tempus, ut etiam facile et manifestum conspiciantur intemperati ac stabiles sensus eorum. Ita fideliter ad invicem justitiæ amicitias salvaverunt, ut prorsus in nullo delinquerent. Tales erant circa fidem, tales etiam circa verbi doctrinam, ut facile quis contemplari posset probatissimam eorum unanimitatem.

2 Neenon et illud etiam his superadauctum bonum silentio non decebat præterire, fratres carissimi, sed magis laudibus condignis emulare, ut in tantis superpetenti periculis, tantis etiam decretorum tumensibus minis, non terrentur; sed brevissimas quidem temporales minas judicantes, breviores vero et ejus cruciatus, simul se disposerunt in illo diaboli fervore errantes docere, et a malis arcere, et pro Verbo pati. Ita in omnibus festini et unanimes curcibatant, ut eos quidem, qui a consensu erant quod circa divinum verbum, suaderent : eos vero qui animo b incredibili erant

Fidem Christi prædicant.

a
b

erant circa Dei verbum et fidem, verbo divino subigerent. Et hæc non latenter neque in operto facere studebant, sed palam, et manifeste obviam veritati venientes culpabant. In religiosis et ignorantibus Dei verbum ita ostendebant, ut opus eorum non vanum videretur, nec longe a spe. Et hi quidem suadebant eos ab errore discedere; illi vero qui suadebantur recipiebant cum gaudio doctrinam.

Comprehenduntur.

3 Sed ut jam ultra modum et contra decreta hos Sanctos quam plures facere sperarent, comprehensos trahebant ad judicia: illi vero Sancti nihil contradicentes sequebantur, et nec tantum cruciatus plagarum aut sugillationes trahentium patiebantur, sed et omnia *c* ad eadem eorum festinantes obviam ibant: religiosissimi et illi quidem servi Dei, his passionibus increcentes ridebant: filii vero diaboli in majore ira cumulabantur: et in contentionibus exardebant. Et quidem novissime offeruntur Judici.

Sistuntur Judici,

Objurgantur.

Judex vero respiciens eos, et de vultu *d* verecundos, et honore dignos, stupefactus ait ad eos: Admiror vos viros, quomodo ad tantam ætatem venientes, derelinquere sustinetis: aut quomodo ipsi a merita vobis prudentiæ regula excidistis, qui alios docere deberetis, scire non possum. Vel passionem præcessorum *e* metum injiciant vobis: verecundor enim ætates vestras, et has cruciari pigritor, de habitu vestro stimulatus.

Polyeuctus intrepide respondet.

4 Et hæc quidem Judex ad eos nimia *f* verecundia tactus dixit. Illi vero Sancti respondere jussi semetipsos considerantes; respondit Polyeuctus: Non est lamentationis hoc tempus. Tunc etenim nobis erat lamentandum, quando patrum nostrorum errorem sequentes, digna lamentationis opera faciebamus: tunc miserè, scelestè, atque Deo ignobiles, quando

verbum ejus nesciebamus. Ita audi nunc contraria eorum quæ dixisti: non propter nosmetipsos verecundi, nunc tibi assistimus; sed propter Deum nostrum. Non honoras nos propter ætatem, ut dixisti, sed propter verbum, cui credidimus. Itaque si condigna recti sensus sapis, depone nunc tyrannicam potestatem, et verbo Christi Domini nostri suasus liberam ceteris ingrediere viam, quæ sine errore est: salva in errore constitutam gentem, cui creditus es, sed ab homine corruptibili et tyrannica potestate conniventi. Si hanc vanam tutelam, quam ab adversariis salvare creditus es, incipies relinquere, accipies a Christo tutelam, et multo melius tibi metipsi subvenies: et ejusdem possessores magis magisque verbum docebis, et si *g* tyrannicæ legi non suadetis, ille te salvum faciet, et ejus dolores tibi vitam æternam donabunt.

EX MSS.

5 Hæc cum dixisset vivacissimus vir Polyeuctus, intolerabiliter ferebatur in silentio Principis, et jocundo quidem provocatori ad respondendum obtulit, ad poenas vero ejusdem præparabatur: quique respiciens ad prædictos sodales, ait: Forsitan et vos huic similia sapitis. At illis devotissimis viris confessis Candidiano etiam et Philoromo, tamquam ex una voce, et una lingua, et eandem professionem promulgantibus; irreligiosus Princeps respondit: Ergo eadem cum illo sentitis? similia sapitis? Et hæc dicens, questionariis Sanctos tradens, igni corpora eorum consummari præcepit.

Adjudicantur igni.

a Ms. *Velsari*, inconstit. b *Idem* ms. debili animo.
c *Idem* ms. ad sedem eorum festinati. ms. *S. Bertini* ad cædere eorum festinantia.
d Ms. *S. Maximini*, verendos, et forte rectius.
e Ms. *Velsari*, modum. f Ms. *S. Max.* iracundia.
g *Idem* ms. tyrannicæ legioni suasuris.

DE S. LEUCIO EPISCOPO BRUNDUSII, IN ITALIA.

XI JANUARI.

S. Leucii natalis.

In Romani Martyrologii tabulas restituisse se S. Leucii nomen ex veteri ms. fuitur Baronius. Ita nunc legitur xi Januarii: Brundusii S. Leucii Episcopi et Confessoris. Martyrologium S. Hieronymi, a Laurentio monacho Epternacensi ante complura secula litteris Gothicis descriptum, 8 Januarii sic habet: Et in Brundisio Leucii.

reliquiæ.

2 Fuit olim quinto ab Urbe lapide ecclesia S. Leucii Martyris, cujus meminit S. Gregorius lib. 9, Registri ep. 73, cumque inde fuisset ablata ejus reliquiæ, alias ejusdem Sancti reliquiis ad se Brundusio mitti per Hydruntinum Episcopum jussit. Quæ de hoc S. Leucio in Notis Baronius intelligit; qui tamen et in propria Ecclesia ut Confessor et Episcopus colitur, et Confessor ab ipso Baronio appellatur. Michael Monachus in Sanctuario Capuano, Martyrem dici arbitratur, quod fidei causa tormenta tulerit, licet in iis mortuus non sit; quæ ratione S. Hyginum retulimus a quibusdam Martyrem dictum existimari. Ast qui in antiqua operum Gregorii editione a Pamelio correctæ Leucius dicitur, in recentiori, auctoritate Sacti V, emendata, Leontius scribitur; ut suspicari quis possit de alio esse sermonem. Translate deinde S. Leucii reliquiæ Brundusio Tranium, inde Beneventum; earumque pars Tranensibus et Brudusinis reddita.

Patrocinium contra pleuritidem.

3 Michael Monachus, Canonicus Capuanus, Sanctuarii Capuani parte 4, aliquot recitat Kalendaria illius Ecclesiæ, in quorum duobus primis, in Id. Januarii hæc habentur: Depositio S. Leucii Episcopi et Confessoris. In quarto S. Leuti Episcopi et Confess. L. ix, in quinto, Leutii Episcopi et Confessoris. Semiduplex. Adnotat Auctor: Concordant kalendaria et Martyrol. ms. et Martyrol. Romanum. S. Leucius habet in civitate parochialem ecclesiam apprime divitem. Ecclesiam quoque in Casertana (olim Capuana) diocesi, dantem monti vocabulum: nunc diruta est.

Solent fideles laborantes morbo (vulgo puntura) affectæ parti tegulam inde sumptam applicare. Hæc ille. Est puntura Hieronymo Victori pleuritis.

4 Acta testatur Baronius in Brundusina Ecclesia Acta. extare, sed mendis referta. Ea nos ex codicibus Ecclesiarum Beneventanæ et Tranensis ab Antonio Beaillo nostro accepimus; descripta, aut potius illustrata, ab auctore anonymo, quem ex epilogo possumus conijcere Syncellum fuisse Archiepiscopi Tranensis, cui vitæ ac translationis S. Leucii historiam dedicat. Ea ut magis perspicua sit, præmittimus quæ ex Breviarii Capuani Lectionibus, et Lectionario monialium S. Joannis recitat idem Monachus; qui non Theodosii Imperatoris ætate, sed Commodi, sub finem nempe secundi seculi, vixisse censet, propter ea quæ de S. Eugenii conversione narrantur. Vitæ epitomen dat Ferrarius in Catalogo Sanctorum Italiae, ex monumentis Ecclesiæ Brundusinae, et Breviario Capuano, hymnumque, quem subjungemus, ex iisdem haustum Brundusinis officiis.

VITA

Ex a Lectionibus Breviarii Capuani.

Regnante venerabili et magnifico Theodosio Imperatore, cultore Dei, qui Ecclesias condidit, et præcepta Apostolorum servavit, erat orthodoxæ fidei Christianorum in totius Imperii latitudine intemerata et loculenta cultura; intantum ut omnia idola confraeta et ad nihilum redacta viderentur, et unusquisque publice et licenter Deo omnipotenti servire poterat. Quo tempore in civitate Alexandria erat vir quidam venerabilis, nomine Eudecius, simplex, et rectus, ac timens Deum; cui unicus erat filius, nomine Euprescius.

Cum autem complisset puer annos decem, mater autem

a

b Lect. 1.